

DOM

afsagt den 11. december 2018 af Vestre Landsrets 15. afdeling (dommerne Olav D. Larsen, Peter Buhl og Helle Korsgaard Lund-Andersen) i ankesag

V.L. B-1779-16

Part A

(advokat Christian Beck Asmussen ved advokat Nikolaj Wessel Tromborg, Viborg)

mod

Nordjyllands Politi

(advokat Camilla Michaelsen, Aarhus)

Retten i Viborg har den 24. november 2016 afsagt dom i 1. instans (BS 1-832/2015).

Påstande

For landsretten har appellanten, **Part A**, gentaget sin påstand om frifindelse.

Indstævnte, Nordjyllands Politi, har nedlagt påstand om, at appellanten tilpligtes til indstævnte at betale 274.528,74 kr. med procesrente af 13.533,40 kr. fra den 2. juni 2013, af 37.629,20 kr. fra den 13. august 2015, af 52.703,29 kr. fra den 27. januar 2016 og af 168.300,00 kr. fra den 7. juli 2016.

Nordjyllands Politis påstand er baseret på følgende opgørelse:

Tabt arbejdsfortjeneste 1/4-2012-30/11-2014	89.659,49 kr.
Godtgørelse for svie og smerte 17/3-12-21/5-12	11.880,00 kr.
Varigt men 20 %	168.300,00 kr.
Medicin	71,40 kr.
Psykolog	2.255,00 kr.
Renter	8.002,50 kr.
Fratrukne renter	-5.639,68 kr.
I alt	274.528,71 kr.

Supplerende sagsfremstilling

Erstatningsnævnet har i afgørelse af 6. februar 2017 anført, at der ved beregningen af **Vidne 1's** tabte arbejdsfortjeneste skal tages hensyn til, at han ville have en årlig sæsonledighed på 15 uger. Nordjyllands Politi har på grundlag heraf beregnet kravet for tabt arbejdsfortjeneste for perioden omfattet af denne sag til 89.659,49 kr.

Forklaringer

Der er afgivet forklaring af **Vidne 5**, **Vidne 6 (tidl. Person 3)** og **Vidne 7**.

Vidne 5 har forklaret, at hun har været speciallæge i psykiatri siden 2007. Hun kan vedstå sin erklæring af 7. marts 2013. Erklæringen er udarbejdet efter anmodning fra et jobcenter. Erklæringen er baseret på gennemlæsning af sagens akter og en samtale af 1½ times varighed med **Vidne 1**.

Det kan forekomme, at patienter lyver om det, der er sket, for at få mest mulig hjælp. Hun havde ikke mistanke om, at den beskrivelse af overfaldet, som **Vidne 1** gav, var urigtig.

Beskrivelsen af hændelsesforløbet har stor betydning for at vurdere, om traumet var af tilstrækkelig

styrke og voldsomhed til at kunne udløse en PTSD-diagnose. Det traume, som [Vidne 1] [Vidne 1] beskrev, og som hun har refereret i sin erklæring, er tilstrækkeligt til at kunne udløse PTSD. [Vidne 1] [Vidne 1] havde en svært belastet opvækst og har været ude i et misbrug, hvilket sænker tærsklen for at udvikle PTSD og kan forværre dens forløb. [Vidne 1] [Vidne 1] havde en iboende sårbarhed. Hun har lagt vægt på, at overfaldet var uforudset, og at gerningsmanden kom bagfra og påførte [Vidne 1] [Vidne 1] alvorlige skader med blod over det hele. Der er ikke krav om naturkatastrofer, terror eller lignende for at kunne stille en PTSD-diagnose. Et voldeligt overfald med brug af en flaske som våben kan være tilstrækkeligt.

Hvis [Vidne 1] [Vidne 1] havde været beruset, kan det have betydning for, hvordan han huskede episoden, men traumet kan være lige så alvorligt, som hvis han ikke havde været beruset. Det er heller ikke afgørende, at [Vidne 1] [Vidne 1] muligvis forinden havde optrådt provokerende.

Forespurgt om det har nogen betydning, at det lægges til grund, at tiltalte ikke blev slået bagfra, at han selv opsøgte en gruppe af personer, hvor han skubbede til en person og tog fat i tøjlet på en anden, hvorefter han forfra blev slået i hovedet med en flaske, har vidnet forklaret, at hvis slaget blev givet under et slagsmål, kan det ikke udløse PTSD.

Det har ikke betydning for diagnosticeringen, hvis [Vidne 1] [Vidne 1] i stedet for at løbe væk løb efter gerningsmanden. Man kan blive overtændt og reagere udadvendt og voldeligt.

Hvis hun havde været klar over, at [Vidne 1] [Vidne 1] dagen efter overfaldet skrev på Facebook, at han havde haft en fed weekend i [By 1] [By 1], ville hun have undret sig og talt med patienten om, hvorfor han havde skrevet det.

[Vidne 1's] [Vidne 1's] symptombillede passer fint med diagnosen angst. Det kan ikke være en følge af narkotikamisbrug. Misbrug kan føre til nedsatte kognitive evner, og at man bliver passiv og ligeglad.

Man kan ikke få PTSD af at have været omsorgssvigtet. Det kan give en tilknytningsforstyrrelse, og man kan blive kognitivt ramt.

Der var ikke mistanke om, at **Vidne 1** led af ADHD. Selv hvis **Vidne 1** led af ADHD, vil det ikke være af betydning for udvikling af PTSD, men måske i forhold til angst-diagnosen.

Vidne 6 har forklaret, at han er speciallæge i psykiatri. Han kan vedstå sit lægeskøn af 8. september 2014, der er baseret på sagens akter. Han har ikke set patienten. Han stiller ikke en diagnose, men vurderer patientens samlede situation med henblik på at vurdere arbejdsevne, skånehensyn mv. Han kan ikke udtale sig om, hvorvidt der var fejlkilder i sagsakterne. Han gik ud fra, at oplysningerne var korrekte.

Foreholdt **Vidne 1's** beskrivelse af overfaldet i **Vidne 5's** erklæring af 7. marts 2013 har han forklaret, at beskrivelsen af hændelsesforløbet har betydning. Hændelsen er beskrevet mindre voldsomt i læge **Person 4's** lægeattest af 21. marts 2013.

Hvis **Vidne 1** var beruset, vil det have påvirket hans kognitive funktioner. Han kan have sværere ved at huske og dermed gengive, hvad der var sket. Det ville ikke gøre hændelsen mindre traumatiserende.

Det vil ikke ændre hans lægeskøn, hvis det lægges til grund, at **Vidne 1** ikke blev slået bagfra, at han selv opsøgte en gruppe af personer, hvor han skubbede til en person og tog fat i tøjet på en anden, hvorefter han forfra blev slået i hovedet med en flaske. Det fører heller ikke til en anden vurdering, hvis **Vidne 1** løb efter gerningsmanden. Han har vurderet, om **Vidne 1** kunne indplaceres på arbejdsmarkedet og i givet fald, hvilke skånehensyn der skulle tages.

Hvis **Vidne 1** dagen efter overfaldet skrev på Facebook, at han havde haft en fed weekend i **By 1**, må man gå ud fra, at volden ikke var specielt traumatiserende.

Han er uenig med **Vidne 5** i, at overfaldet kunne udløse PTSD, men han kunne ikke ændre diagnosen uden selv at have set **Vidne 1**. Han betragter diagnosen som usandsynlig.

En diagnose for angst kræver ikke ydre årsag, og han anser det for overvejende sandsynligt, at der

kan være udviklet angst efter overfaldet. Angsten i 2012 kan ikke være en følge af misbrug, der var ophørt i 2007. Hvis misbrug af hash og kokain ikke var ophørt, kan angsten være en følge af misbrug.

Vidne 1's opvækst kan have gjort ham mere psykisk sårbar og have fået hændelsen til at virke mere traumatiserende. Han var ikke diagnostiseret med psykisk sygdom før 2012.

Vidne 1's efterfølgende symptomer med angst, søvnbesvær, svedeture, spændingstilstand, lydoverfølsomhed mv. kan være symptomer på PTSD, men man kan ikke stille diagnosen uden et forudgående traume af en så alvorlig karakter, som overfaldet i den konkrete sag ikke opfylder. Symptomerne svarer også til panikangst.

Vidne 7 har forklaret, at han var medejer af **Virksomhed 1 ApS** fra 1997 til 2016. **Vidne 1** blev ansat i virksomheden i 2006 eller 2007.

Han husker ikke at have udarbejdet en arbejdsgivererklæring i 2012. Han husker heller ikke, om han havde stillet **Vidne 1** mere arbejde i udsigt. Virksomheden var som andre håndværksvirksomheder afhængig af konjunktur og vejr, og der er ingen år, der er ens. 2011 var nok et år med stor aktivitet.

Da **Vidne 1** blev ansat, blev han fuldtidsforsikret og stod til rådighed på fuld tid. **Vidne 1** kunne arbejde på fuld tid før episoden. Han husker ikke, om han faktisk gjorde det. Der var ikke mindre brug for **Vidne 1's** arbejdskraft efter overfaldet, end der havde været før overfaldet. Da **Vidne 1** efter overfaldet startede på deltid i maj 2012, var han ramt på sin person og måtte gå til psykolog. **Vidne 1** kunne ikke arbejde på fuld tid.

Procedure

Parterne har i det væsentlige gentaget deres anbringender for byretten. **Part A** har ikke bestridt ansvarsgrundlaget.

Part A har for landsretten frafaldet anbringendet om nedsættelse efter

erstatningsansvarslovens § 24. Det gøres fortsat gældende, at et eventuelt krav skal bortfalde eller nedsættes på grund af [redacted] Vidne 1's [redacted] egen skyld.

[redacted] Part A [redacted] har endvidere i relation til kravet vedrørende tabt arbejdsfortjeneste anført, at tabet skal opgøres på baggrund af gennemsnittet af [redacted] Vidne 1's [redacted] løn uden andre indtægter for perioden 2009-2011 eller for 2011, subsidiært på baggrund af hans løn og andre indtægter i disse perioder.

Nordjyllands Politi har gjort gældende, at den tabte arbejdsfortjeneste skal opgøres på baggrund af den indtægt, som [redacted] Vidne 1 [redacted] efter arbejdsgivererklæringen ville have tjent, hvis den voldelige episode ikke havde fundet sted.

Landsrettens begrundelse og resultat

Der er enighed om, at [redacted] Part A [redacted] er erstatningsansvarlig over for [redacted] Vidne 1 [redacted] som følge af, at han den 17. marts 2012 slog ham flere gange i hovedet med en ølflaske. Staten, der efter offererstatningslovens § 1 har betalt erstatning og godtgørelse til [redacted] Vidne 1 [redacted], indtræder efter lovens § 17 i hans krav mod [redacted] Part A [redacted].

Spørgsmålet er i første række, om [redacted] Vidne 1 [redacted] som følge af den udøvede vold er påført en personskade, der har berettiget ham til erstatning for tabt arbejdsfortjeneste og for udgifter til medicin og psykologbehandling samt godtgørelse for svie og smerte og varigt men.

[redacted] Vidne 1 [redacted] blev ved den udøvede vold påført en fysisk skade i form af flere flænger i hovedet. Det fremgår af arbejdsgivererklæringen, at han ikke som planlagt kunne tiltræde sit arbejde den 1. april 2012, men først den 21. maj 2012. Det fremgår endvidere, at [redacted] Vidne 1 [redacted] af egen læge i marts 2012 blev henvist til psykolog på grund af overfaldet, og psykolog [redacted] Person 5 [redacted] har beskrevet hans psykiske symptomer efter overfaldet som bl.a. uro, angst og depression/PTSD. [redacted] Vidne 1's [redacted] egen læge har omtalt tilsvarende symptomer, og psykiater [redacted] Vidne 5 [redacted] har efter en undersøgelse i marts 2013 vurderet, at [redacted] Vidne 1 [redacted] lider af PTSD, panikangst og generaliseret angst. Hun har under afhøringen for landsretten tilføjet, at PTSD ikke kan udløses, hvis slaget var blevet givet under et slagsmål, men hun har

fastholdt, at PTSD kan udløses efter et overfald med en flaske som våben. Speciallæge i psykiatri **Person 6** har i april 2013 vurderet, at der var tilstrækkelig lægelig og psykologfaglig dokumentation for PTSD og angst. Arbejdsskadestyrelsens har i en vejledende udtalelse af 23. december 2015 lagt til grund, at **Vidne 1** har psykiske gener i form af en posttraumatisk belastningsreaktion, PTSD, og styrelsen har vurderet, at det har medført et varigt men på 20 %.

Ved vurderingen af, om der foreligger årsagsforbindelse mellem volden og **Vidne 1's** skade, skal det som anført af byretten vurderes, om det er mere sandsynligt, at skaden ikke ville være indtrådt uden volden, end at skaden ville være indtrådt også uden volden.

Psykiater **Vidne 6** har vurderet, at diagnosen PTSD ikke er sandsynlig, idet en sådan diagnose ikke kan stilles uden et traume af en mere alvorlig karakter. **Vidne 6** har ikke selv har undersøgt **Vidne 1**, og landsretten finder, at hans vurdering ikke kan føre til, at Arbejdsskadestyrelsens vurdering af mengraden eller styrelsens vurdering af årsagssammenhæng i relation hertil, der støttes af sagens øvrige oplysninger, herunder den tidsmæssige sammenhæng mellem overfaldet og symptomerne, kan tilsidesættes. Det tiltrædes således, at det er mere sandsynligt, at **Vidne 1** ikke ville have udviklet PTSD uden overfaldet, end at han også uden overfaldet ville have udviklet PTSD.

Vidne 1 har derfor fået et varigt men på grund af overfaldet. Vedrørende tabt arbejdsfortjeneste lægges det til grund, at han indtil overfaldet var i stand til at arbejde på fuld tid, og at han fra den 1. april 2012 til den 30. november 2014 ikke har kunnet arbejde på fuld tid. Landsretten finder det endvidere bevist, at **Vidne 1** har krav på godtgørelse for svie og smerte indtil den 21. maj 2012.

Landsretten tiltræder, at der ved beregningen af tabt arbejdsfortjeneste kan tages udgangspunkt i, at **Vidne 1** i overensstemmelse med arbejdsgivererklæringen bortset fra sæsonledighed ville have arbejdet på fuld tid til den anførte løn, hvis han ikke var blevet overfaldet.

Det forhold, at **Vidne 1** selv på en muligt provokerende måde rettede henvendelse til personer med tilknytning til **Part A** betyder ikke, at **Vidne 1**

har udvist en sådan egen skyld, at kravet skal bortfalde eller nedsættes.

Efter det anførte tager landsretten Nordjyllands Politis påstand for landsretten til følge.

Efter sagens udfald sammenholdt med parternes påstande i begge instanser skal **Part A** **Part A** betale delvise sagsomkostninger for begge retter til Nordjyllands Politi med i alt 50.000 kr. Beløbet er til advokatudgifter (inklusive moms), idet parterne selv skal afholde egne udgifter til bevisførelse og retsafgift.

Thi kendes for ret:

Part A skal til Nordjyllands Politi betale 274.528,74 kr. med procesrente af 13.533,40 kr. fra den 2. juni 2013, af 37.629,20 kr. fra den 13. august 2015, af 52.703,29 kr. fra den 27. januar 2016 og af 168.300,00 kr. fra den 7. juli 2016.

Part A skal i sagsomkostninger for begge retter betale 50.000 kr. til Nordjyllands Politi.

Det idømte skal betales inden 14 dage.

Sagsomkostningerne forrentes efter rentelovens § 8 a.

Olav D. Larsen

Peter Buhl

Helle Korsgaard Lund-Andersen